

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
РІВНЕНСЬКИЙ МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради
Рівненського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти

05.09.2014р. № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління освіти і науки обласної державної
адміністрації

08.09.2014р. №459

**Навчальна програма з позашкільної освіти
економічного напрямку
«Основи економіки підприємства»**

для дітей 15-16 років

1 рік навчання

Автор: Любчик Людмила Олександрівна, заввідділом «профільна Школа бізнесу» Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Рецензенти:

Кушева Н. О. – заступник директора з навчально-методичної роботи Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Давидюк Н. Ю. – методист Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма дисципліни **Основи економіки підприємства** розрахована на один рік навчання для учнів старшої шкільної ланки.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння учнями економічних знань та прищеплення необхідних навичок для вирішення практичних задач з питань діяльності підприємства.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формувати у учнів вміння творчо на основі нового економічного мислення приходити до вирішення різноманітних господарських завдань;
- навчити працювати з законодавством та інструктивними матеріалами, науковою та навчальною літературою;
- прищеплювати зацікавленість до професії.

Для реалізації даної програми використовуються словесно-нормативні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення) і практичні методи активізації навчального процесу.

Теоретичний матеріал засвоюється через такі методи викладання як: лекція, пояснення, бесіда.

Практичний матеріал:

1) розв'язок завдань (наприклад: з нарахування зарплати робітникам та службовцям; визначення чистого прибутку; рентабельності; ціни; амортизації основних засобів; показників використання оборотних коштів тощо;

2) обговорення та вирішення проблемних ситуацій;

3) вивчення законодавчої бази та методик розрахунків показників економічної діяльності.

Контроль знань здійснюється через такі форми:

1) усне опитування;

2) виконання тестових завдань та кросвордів;

3) письмове опитування;

4) захист виконаних бізнес-планів. Предметом курсу є діяльність підприємства на сучасному етапі.

II. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва теми	всього	кількість годин	
			теорет.	практ.
1.	ТЕМА 1. Що вивчає економіка?	2	2	-
2.	ТЕМА 2. Закон України "Про підприємства".	2	2	-
3.	ТЕМА 3. Підприємництво.	6	6	-
4.	ТЕМА 4. Виробничі фонди.	8	5	3
5.	ТЕМА 5. Персонал підприємства.	8	4	4
6.	ТЕМА 6. Основи організації оплати праці на підприємстві.	4	2	2
7.	ТЕМА 7. Витрати виробництва підприємства.	10	8	2
8.	ТЕМА 8. Формування ціни на продукцію.	6	4	2
9.	ТЕМА 9. Прибуток та рентабельність.	6	4	2
10.	ТЕМА 10. Фінансовий стан підприємства.	6	6	-
11.	ЗАЛІК	2	-	2
ВСЬОГО:		60	43	17

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

ТЕМА 1. Що вивчає економіка? (3 год.)

Теоретичне завдання. (2 год.) Поняття економіки. Промисловість ведуча галузь народного господарства. Державне регулювання економіки.

Практичне завдання. (1 год.) Визначити показники використання основних виробничих фондів.

ТЕМА 2. Закон України "Про підприємства" (4 год.)

Теоретичне завдання. (2 год.) Поняття підприємства. Види підприємств. Малі підприємства. Об'єднання підприємств.

Практичне завдання. (2 год.) Визначити показники використання оборотних коштів. Амортизація.

ТЕМА 3. Підприємництво (8 год.)

Теоретичне завдання. (6 год.) Підприємництво: поняття, суб'єкти, умови і принципи. Закон України "Про підприємство". Організаційні форми господарювання, кооперативи, орендні підприємства, господарські товариства.

Практичне завдання. (2 год.) Визначити показники використання персоналу підприємства.

ТЕМА 4. Виробничі фонди (8 год.)

Теоретичне завдання. (5 год.) Поняття виробничих фондів. Основні виробничі фонди. Класифікація основних фондів. Оцінка, знос та відтворення основних виробничих фондів. Амортизація основних фондів. Показники використання основних виробничих фондів. Оборотні кошти та показники їх використання.

Практичне завдання. (3 год.) Визначити показники та методика визначення продуктивності праці.

ТЕМА 5. Персонал підприємства (8 год.)

Теоретичне завдання. (4 год.) Персонал підприємства і його склад. Показники використання персоналу підприємства. Продуктивність праці як економічна категорія, її економічне значення. Показники та методика визначення продуктивності праці. Шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Практичне завдання. (4 год.) Розрахунок показників руху працівників на підприємстві, плинності кадрів. Розрахунок показників продуктивності праці. Розв'язування задач.

ТЕМА 6. Основи організації оплати праці на підприємстві (4 год.)

Теоретичне завдання. (2 год.) Види, форми і системи оплати праці. Закон України "Про оплату праці".

Практичне завдання. (2 год.) Розрахунок відрядної та погодинної оплати праці за різними системами. Розв'язування задач.

ТЕМА 7. Витрати виробництва підприємства (10 год.)

Теоретичне завдання. (8 год.) Поняття про витрати виробництва підприємства, їх склад, собівартість продукції підприємства. Види собівартості продукції (послуг). Класифікація витрат підприємства (собівартості продукції) за економічними елементами. Класифікація витрат підприємства (собівартості продукції) за статтями калькуляції. Умовно-постійні та умовно-змінні витрати підприємства і їх вплив на рівень собівартості продукції. Шляхи зниження собівартості продукції (послуг) підприємства.

Практичне завдання. (2 год.) Розв'язування задач.

ТЕМА 8. Формування ціни на продукцію (6 год.)

Теоретичне завдання. (4 год.) Поняття ціни. Функції ціни. Види цін. Структура ціни. Формування ціни на підприємстві.

Практичне завдання. (2 год.) Розрахунок ціни на товар на різних етапах його просування від виробника до споживача. Розв'язування задач.

ТЕМА 9. Прибуток і рентабельність (6 год.)

Теоретичне завдання. (4 год.) Прибуток як кінцевий результат господарської діяльності підприємства, його суть, формування, використання. Рентабельність виробництва і шляхи її підвищення.

Практичне завдання. (2 год.) Розрахунок рентабельності підприємства та рентабельності продукції. Розв'язування задач.

ТЕМА 10. Фінансовий стан підприємства (6 год.)

Теоретичне завдання. (5 год.) Фінанси підприємства. Бізнес-план, його призначення та зміст. Фінансовий план. Платіжний календар.

Практичне завдання. (1 год.) Розрахунок показників необхідних для висвітлення змісту розділів бізнес-плану: коефіцієнт конкурентоспроможності, визначення прибутковості, ліквідності, балансу доходів та видатків тощо. Осмислення та обговорення власних бізнес-ідей. Конкурс на кращий бізнес-план

ЗАЛІК (2 год.)**IV. ПРОГНОЗОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ****Учні повинні знати:**

- основи функціонування підприємства в умовах ринку;
- фактори виробництва та показники їх використання;
- основи організації оплати праці на підприємстві;
- витрати виробництва;
- показники фінансово-господарської діяльності підприємства.

Учні повинні вміти розраховувати:

- економічні показники діяльності підприємства;
- показники використання основних фондів та оборотних засобів;
- заробітну плату;
- собівартість за економічними елементами та статтями калькуляції;
- оптову, оптову-відпускну та роздрібну ціну на продукцію;

- прибуток від реалізації, балансовий прибуток та чистий прибуток;
- рентабельність;
- бізнес план, фінансовий план, платіжний календар.

Питання гарантованого рівня знань

1. Поняття про підприємства та його види.
2. Питання про основні виробничі фонди підприємства. Класифікація основних фондів.
3. Амортизація основних фондів.
4. Показники використання основних виробничих фондів.
5. Оборотні засоби підприємства, їх склад та структура.
6. Показники використання оборотних засобів на підприємстві.
7. Поняття про персонал підприємства і показники його чисельності.
8. Показники рівня продуктивності праці і методика їх визначення на підприємстві.
9. Форми та системи заробітної плати.
10. Поняття про витрати виробництва підприємства та їх склад.
11. Класифікація витрат підприємства за економічними елементами.
12. Класифікація витрат підприємства за статтями калькуляції.
13. Методика формування ціни на продукцію.
14. Формування і використання прибутку на підприємстві.
15. Рентабельність виробництва продукції на підприємстві і шляхи її підвищення.
16. Охарактеризувати основні розділи бізнес-плану.
17. Методика розрахунку фінансового плану.
18. Методика складання платіжного календаря.

IV. ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. - К., 1996.
2. Закон України "Про підприємства" 19 р. №
3. Закон України "Про підприємство" (Відомості Верховної Ради України, 1991- № 14).
4. Закон України "Про господарські товариства" (Відомості Верховної Ради України. - 1991 № 49).
5. М.Я. Коробов "Фінанси промислового підприємства". К.: Либідь, 1995.
6. Періодичні видання:
  - газета "Діло";
  - журнали "Економіка України", "Галицькі контракти".